

Fristående proportionalitetsbedömning, Kampetå 1:21

Högsta domstolen, 9 oktober 2018, mål nr T 1523-17

22. Innebörden av senare praxis är i stället otvetydigt att det måste göras en prövning i det enskilda fallet av proportionaliteten mellan allmänintresset av ett tvångsförfogande och den enskildes egendomsintresse.

Den viktigaste slutsatsen som kan dras av Högsta domstolens dom är att det nu är klarlagt att det följer av 2 kap. 15 § RF att en fristående och noggrann proportionalitetsbedömning i tre steg — ändamålsenlighet, nödvändighet och proportionalitet i strikt mening — ska göras i varje enskilt fall som rör ingrepp i någons egendomsrätt. Det gäller inte bara vid egendomsberövanden, dvs. då någon tvingas avstå egendom genom äganderättsövergång, utan också i fall där det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad. Kravet är oberoende och fristående från den proportionalitetsbedömning som eventuellt ska göras enligt specifika regler i den "vanliga" lagstiftning som aktualiseras i sammanhanget.

Ändamålsenlighet

Länsstyrelsen har tidigare nekat strandskyddsdispens då del av tomten inte ansågs vara ianspråktagen. Allmänheten anses ha kunnat passera stugan på detta område utanför den hemfridszon som dagens stuga utgör. På grund av topografin och naturtyperna runt tomten har området närmast tomtgränsen ett lägre värde för allmänheten och utnyttjas inte som rekreativområde idag. Det aktuella hörnet av tomten är omgivet av en skogsfastighet med planterad granskog samt gallrad tallskog där det bedrivs aktivt skogsbruk (senaste gallringen nov. 2018), vilket även på lång sikt innebär att området inte kommer att få ett ökat naturvärde. Det finns idag inga stigar eller liknande som visar på att detta område används av allmänheten.

Terrängens utformning med en brant sluttning från vägen längs sjön upp till tomten (7 m höjdskillnad) gör att vägen är det naturliga valet för att röra sig kring sjön och det är också så som sker idag. Den utgör även en naturlig gräns för vad som kan uppfattas som privat och allmän plats när man befinner sig i strandzonen.

Nödvändighet

Allmänhetens behov av att fritt få röra sig över det hörn som idag ej anses ianspråktaget kan knappast anses som en nödvändighet. Allmänhetens tillgång till terrängen tillgodoses väl genom att Rödeneplatåns ca 20 km² stora område är näst intill obebyggt. De 100 m² som skulle vara en begränsning för allmänheten kan inte anses vara av sådan nödvändighet för allmänheten att det skulle gå före min rätt att använda min tomtareal.

Allmänhetens tillgång till strandzonen (enligt **18 f §**) säkerställdes vid fastighetsbildningen genom en fri passage nedanför tomten. Den används för att ta sig till båtar som ligger i viken, samt för att fortsätta på stigen som fortsätter längs sjön. Tillgängligheten ändras inte genom att min tomtplatsbegränsning utgörs av hela min tomtplats. Även med ett större hus på tomten gör höjdskillnaden att den visuella skillnaden blir liten mellan dagens hus och storleken på huset i ansökan. Utformningen av huset är även anpassat efter topografin med en låg profil mot sjön och ett sluttande tak som följer lutningen i omgivningen, och placering kommer att utgå från dagens stuga och bygga bakåt på tomten från strandzonen vilket kommer att ha en ringa påverkan på allmänhetens tillgänglighet till strandzonen.

Proportionalitet i strikt mening

Idag råder en stark begränsning när det gäller möjligheten att få bygga ett lämpligt boendevalternativ och att kunna använda tomtarealen på ett förnuftigt sätt. Ca 10% av min tomtareal är ej ianspråktaget enligt tidigare beslut av Länsstyrelsen samt en byggnad som upptar 11% av tomten anses för stor. Allmänhetens begränsning utgörs av mindre än promilleenheter (0,001%) i förhållande till tillgänglig likvärdig natur i området, vilket bör anses vara en obetydlig inskränkning för allmänheten.